

Türkistan, Türk Dünyası ve Dünya Türkleri

İçeriği Yazan: [Hasan Ray](#) [1] Zaman: Pzt, 04/11/2013 - 12:32

Yazar: Hasan RAY

Yazının Yazıldığı Tarih: 2/11/2013

“Türk Dünyası” kavramı daha çok kültürel (dil, aidiyet gibi) bir birlikteliği ifade eder. “Türkistan” kavramının aksine daha kapsayıcı ve coğrafyadan öte bir birlikteliği vadeder. Coğrafi olarak da “Orta Asya” kastedilir oysaki “Türk Dünyası” sınırlara hapsedilebilecek bir kavram değildir.

“Türkistan” , Orta Asya’da batıda Hazar Denizi ve Aşağı Volga’dan başlamak üzere doğuda Moğolistan’daki Altay Dağlarına, güneyde Kopet - Hindukuş - Kuenlun dağlarına, kuzeyde Aral ve Balkaş göllerinin ötesinde Kırgız kadar uzanan yüzölçümü 6 milyon km²’den geniş coğrafi ve tarihi bölge. [1] “Türk Dünyası” diyebileceğimiz sınırları net bir yer yoktur. Ancak kalıplaşmış bir ifade vardır ki o da “Adriyatikten Çin Seddine Kadar Türk Dünyası”dır.

Tarihsel süreçte Türkler demografi ve coğrafya olarak Orta Asya’da yaşamış daha sonrasında Kavimler Göçü, Çin mezalimleri, ilerleyen zamanlarda Rus baskıları ile dünyanın muhtelif yerlerine dağılmışlardır. Bugün halen aynı coğrafyada 250 milyon civarında, muazzam bir Türk nüfusu vardır.[2]

20. yy geldiğimizde “Türk Dünyası”nın bir coğrafi alan olmaktan çıkaran ve siyasal birlik haline getiren “Turan” kavramı karşımıza çıkmaktadır. Özellikle Yusuf Akçura, Ziya Gökalp gibi düşünce ve aksiyon adamlarının katkıları Türk Dünyası’nda “siyasal birlik” düşüncesinin oluşmasına olanak sağlamıştır.

Turan kısaca “Türk ve Türki(Türk’e Benzeyen) Devlet, Özerk Devlet, Topluluk ve halkların coğrafi, kültürel, iktisadi ve sosyal alanlarda birleşmesidir.” Dikkat etmek gerekirse “din” bu ve buna benzer tanımlamaların içinde yoktur ve olmaması da gerekir. Eğer ki bir birlikten bahsediyor ve bu birlikte farklı din/mezhep gruplarını barındırıyorsak; “din birliği”nin kapsayıcılığı ve kucaklayıcılığı konusunda tutarsızlığa düşmüş oluruz.

Türki toplulukların demografik/etnik yapısı göze alındığında farklılaşan din seçeneklerini, siyasal bir birlik çatısı altında toplamının zorluğunu bir kez daha anlaşılır olacaktır.

Türk Dünyası mı Dünya Türkleri mi?

Yukarı da “Türkistan”ın neresi olduğuna, “Türk Dünyası”nın ne anlama geldiğine, “Turan”ın amacının ne olduğuna kısaca değindik.

Anlaşılabileceği üzere Türkiye’de algılanagelen “Turan Mefkûresi”, yüzünü Orta Asya’ya dönen, dünyanın muhtelif yerlerinde yaşayan Türk topluluklarını ‘unutabilen’ bir hedef haline gelmiş.

Oysaki anlaşılması ve hayata geçirilmesi gereken kültürel/sosyal/siyasal birlik tüm farklılıkları içinde

barındıran “Dünya Türkleri”ni de içine alan bir birlik olmalıdır.

Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (Türk Keneşi) , Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY) gibi bölgesel olmak yerine ABD’de, Avustralya’da, Bosna’da, Kore’de, Mısır’da, Kanada’da yaşayan Türkleri temsil edecek küresel bir organizasyonun adımları atılmadır.

[1] Cevat R. Gülsoy, 'Türkistan', *Türk Ansiklopedisi*, C. 32, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1983, s. 309.

[2] Detaylı bilgi için Bkz: Hasan Kara, *Orta Asya Ülkelerindeki Etnik Yapının Bölge Güvenliğine Etkileri, Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi / Journal of Turkish World Studies*, Cilt: VI, Sayı 1, Sayfa: 101-109, İZMİR 2006.

http://turkoloji.cu.edu.tr/GENEL/hasan_kara_orta_asya_ulkeleri_etnik_yapi_guvenlik.pdf [2]

Hasan RAY

iletisim@politikadergisi.com [3]

Yorumlar

- [Analiz](#) [4]
- [Bilim/Kuramsal](#) [5]
- [Dünya](#) [6]
- [Dış Siyasa](#) [7]
- [Güncel](#) [8]
- [Tarih](#) [9]
- [Toplumsal](#) [10]

Kaynak URL (07/05/2024 - 18:15 tarihinde yazdırıldı):

<https://politikadergisi.com/okur-makale/turkistan-turk-dunyasi-ve-dunya-turkleri>

Bağlantılar:

[1] <https://politikadergisi.com/pd-uye/hasan-ray>

[2] http://turkoloji.cu.edu.tr/GENEL/hasan_kara_orta_asya_ulkeleri_etnik_yapi_guvenlik.pdf

[3] <mailto:iletisim@politikadergisi.com>

[4] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/analiz>

Sosyal Medya: [Facebook](#) | [Twitter](#)

- [5] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/bilimkuramsal>
- [6] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/dunya>
- [7] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/dis-siyasa>
- [8] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/guncel>
- [9] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/tarih>
- [10] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/toplumsal>